

Lønin hækkar hjá arbeððaranum

Fyri okkum er tað sera týðningarmikið, at vit hava skipaði viðurskifti á arbeðsmarknaðinum, og at vit gera sáttmálar fyri ymisku serøkini. Í ár var nýggjur sersáttmáli gjørdur fyri alivinnuna, og eg vænti at onnur øki eru fyri tørni komandi samráðingar, sigur Georg F. Hansen, formaður í Føroya Arbeðarafelag. Sjálvur fegnast hann um, at til bar at hækka reallønina hjá arbeððaranum, soleiðis at limir hansara gerast betur fyri um tvey ár enn tey eru nú

Sonja J. Jógvansdóttir

Vit høvdu nakrar greiðar málsetningar við hesum samráðingunum, og sjálvandi er lønin altíð týðningarmikil, sigur Georg F. Hansen, formaður í Føroya Arbeðarafelag.

Tey fimm arbeðarafeløgini hava seinastu nógvu árin verið til samráðingar saman, og hefur hetta rigga væl.

Um aldarskiftið vóru tvey drúgv verkföll og tvey vóru seinast í 80'unum, annars hava ógvuliga fá verkföll verið.

– Tað er ein mýta, at tað eru so nógv verkföll í Føroyum, tí um tit hyggja 40 ár aftur í tíðina hava tað einans verið 4 verkföll, tað er onki at tosa um. Tær allar flestu samráðingarnar enda við semju, og síðani eg gjørdist formaður í Føroya Arbeðarafelag hava vit klárað samráðingarnar uttan semingsfólk, og tað haldi eg er gott, leggur Georg F. Hansen dent á.

Reallønin hækkar

Til samráðingarnar hesaferð var tað sera týðningarmikið fyri arbeðarafeløgini at fáa eina somikið góða lønarhækkan, so at henda ikki verður etin upp av prívøkstri.

Hóast pristalið er lækkað seinasta árið, so eru útlit fyri, at pristalið fer at hækka komandi tíðina, tískil var neyðugt at fáa eina munadygga lønarhækkan. Um hugt verður at samráðingarúrslitunum, so sæst, at henda lønarhækkan var munandi størri enn lønarvøksturin hevur verið seinastu tvær samráðingarnar. 4,80 kr hækkar lønin yvir tvey ár, soleiðis at tímalønin 1. Mai 2015 verður grundlønin 120,44 kr + 10% í eftirløn og 12% í frítíðarløn.

– Vit eru ógvuliga fegin um, at fáa eina lønarhækkan sum ger, at vit fyrsta árið varðveita reallønina, og tað næsta árið hækkar reallønin. Hetta var sera týðningarmikið fyri allar nevndirnar í arbeðarafeløgum, vísur Georg F. Hansen á.

Sersáttmálar týðningarmiklir

Arbeðarafeløgini hava seinastu samráðingarnar gjørt fleiri sersáttmálar, sum aloftast standa afturat at høvuðssáttmálanum. Feløgini

Lønin hækkar 4,80 kr í sáttmálaskeiðnum soleiðis at arbeðarafeløgini vaksa um realløn sína. Hetta var eitt av høvuðskrøvunum til sáttmálasamráðingarnar hesaferð. Eftirlønin hjá Arbeðarafeløgum er komin upp á 10%, so enn er góð tíð at náa tey lógarkravdu 15%, sum skulu náast innan 2028. Feløgini raðfestu ikki eftirløn frammarlaga til hesa ella seinastu sáttmálasamráðing, tí tað loysir seg munandi verri at spara upp nú eftirlønin verður skattað forút við 40%. Georg F. Hansen, formaður í Føroya Arbeðarafelag er væl nøgdur við semjuna, og ætlar at brúka nógva orku til at førleikamenna áltisfólk, so at hesi vera betri brynjaði at røkja áltisstarv sitt.

hava í lýtuni sersáttmála innan alivinnuna, fyri bussførarar, fyri matstovu- og hotellvirksemi, fyri trygdarfeløg, fyri dagrøktarar umframt aðrar sáttmálar fyri einstøk arbeðsøki og arbeðspláss – t.d. pelagisku virkini og landarasáttmálin í Fuglafirði.

– Tað skerst ikki burtur, at arbeðarafeløgini rúma sera nógvum og ymiskum starvsbólum, og tískil er neyðugt at fleiri økjum at hava serligar ásetingar um tað vinnuvirksemi. Hetta er nakað, sum hevur vundið upp á seg seinastu árin, og eg síggi fyri mær, at vit framyvir fara at gera fleiri sersáttmálar.

Formaðurin í Føroya Arbeðarafelag er fegin um sersáttmálan fyri alarar, har tað m.a. er ásett, at viðbótin fyri alarar er í minsta lagi 15%.

– Tað er týðningarmikið at fáa skipaði viðurskifti, og øll vinna við hesum sáttmálanum, tí hann ásetir eisini løn, yvirtíð o.a., at formenn kunnu vera limir í feløgum, og at tað verður hugt við vælild eftir umbønnum um undantaksloyvi, um

so er at verkfall skuldi komi, sigur Georg F. Hansen.

Nógvar batar

– Eg má siga at fyri mitt viðkomandi, at so eri eg væl nøgdur við semjuna vit gjørdur 6. mai, tí vit hava fingið hópin av ymiskum ábøtum á sáttmálan, sigur Georg F. Hansen, og vísir á, at nevndarlimir í arbeðarafeløgum fáa somu verju sum áltisfólk, áltisfólka-skipanin er útbygd, ásett er, at trivnaðarumboð verður á arbeðsplássunum, ein áseting er um betri løn til fólk, sum røkja hægri starv og arbeðsfólk fáa rætt at fara í farloyvi, um hetta ikki nerver arbeðsplássíð.

Í fastlønarsáttmálanum eru arbeðsfólk vorðin betri tryggjað undir sjúku. Ein spildurnýggj áseting um reingerð er eisini komin inn í sáttmálan, sum verjir arbeðsfólk í vinnuni betri, har ósemja er um tíðarkarmin fyri reingerðina. Áseting er hartil komin um búna, sum ger sáttmálan betri og greiðari.

Lønin hækkar í sáttmálaskeiðnum soleiðis:

1. mai 2014 hækkar lønin 2,20 kr. / 1. mai 2015 hækkar lønin 2,60 kr.

Øll hava rætt til frí og frítíðarløn

Fyri tveimum vikum síðani var frítíðarlønin útgoldin og skjótt fara flest øll í summarfrítíð. Frítíðarlønin er ásett í frítíðarlógini, har treytir fyri frítíð eisini eru ásett

Sum løntakari, hevur tú lógartryggjað krav upp á frítíðarløn av hvørjari útgoldnari løn, sum tú fært.

Frítíðarlønin er antin 12% omaná lønina, og so heldur tú frí uttan løn ella er hon 1,5% omaná lønina, og so hevur tú rætt til frí við løn.

Øll hava rætt til fimm vikurs summarfrítíð, sum skal haldast í tíðarskeiðnum 1. mai – 1. oktober.

Nær tú heldur frítíð verður ásett í samráð við arbeðsgevaran. Tú hevur ikki krav uppá at halda frí eitt ávíst tíðarskeið, men tú hevur rætt til fyra vikurs samanhangi frítíð í tíðarskeiðnum mai-oktober.

Nær skalt tú halda frí?

Á flestu arbeðsplássum er ongin trupulleiki við frítíðini, sum verður gjørt eftir avtalu, men arbeðsgevarin hevur rætt til at nokta tær frí eitt ávíst tíðarskeið, um hetta ikki letur seg gera í mun til arbeðsplássíð.

Fleiri og fleiri arbeðsgevarar eru eisini byrjaðir at koyra alt starvsfólkið í frí í tíðarskeiðnum, har íðnaðarfrítíð er – hetta er vanligi í seinnu helvt av juli til í byrjanini av august. Hetta er eisini tíðarskeiðið, har fólk flest ynskja frítíð, tí børnini hava feriu, og hetta passar væl saman við nógvum summartiltøkum, ólavsku, hoygging og øðrum.

Arbeðsgevarin skal boða frá 3 mánaðir áðrenn frítíðin skal haldast.

Hvat við sjúku?

Gerst tú sjúkur beint áðrenn tú skalt í summarfrítíð, og ert sjúkur nakrar dagar inn í tína frítíð, so telja sjúkradagarnir ikki sum frídagar.

So mást tú gera avtalu við arbeðsgevaran nær tú heldur teir dagarnar. Vanligt er, at leggja teir afturat í endanum av tí frammanundan avtalaðu frídøgum, so tú ert í frítíð, tað skeiðið, sum tit hava avtalað.

Ert tú somikið óheppin at gerast sjúkur eftir at frítíð tín er byrjað, so hevur tú ikki rætt til at fáa eyka frídagar í tíðarskeiðnum tú ert sjúkur. Sjúkudagarnir, sum eru byrjaðir í frítíðini, heftir tú sjálvur fyri.

Skal eg hava frítíðarløn?

Øll skulu hava frítíðarløn – hetta er ein lógarfestur rættur, sum ongin kann taka frá tær.

Avtala um at siga frá sær rættir til summarfrí og frítíðarløn er ógildug og eisini avtala, um at innrokna frítíðarlønina í vanligu lønina.

Frítíðarlønin er 12 prosent av lønini í innvinningsárinum frammanundan. (1. apríl – 31. mars)

Uppsagnir og frítíðarløn

Rætturin til frítíðarløn er vardur móti úttøku og móttroking. Um løntakarin verður sagdur úr starvi og uppsagnarfrestin ikki er úti 1. mai, so skulu 4 vikur leggjast afturat uppsagnarfrestini, tí sambært lógini skal uppsagnarfrestin ikki stytta við at frítíðin verður lögð í uppsagnarfrestin.

Frítíðarlønina skal gjaldast á frítíðarkonto samstundis, sum lønin verður flutt. Løntakarin fær frítíðarlønina útgoldna 2. mai.

Um arbeðsgevarin ikki rindar frítíðarlønina rættstundis, so verður renta roknað við 1,5 prosent um mánaðin. Rætturin til frítíðarløn og frítíðarískoyti fyrrast, um kravið ikki er gjørt galdandi innan 1 ár.

Tey fastlønitu hava rætt til feriu við løn og fáa so frítíðarískoyti 1,5 procent av lønini útgoldið 2. mai.

Øll hava rætt til frí og frítíðarløn, eisini hóast tú bara arbeðir hálva tíð ella minnið, so hevur tú framvegis rætt til 5 vikurs frí í tíðarskeiðnum 1. mai – 1. okt, herav skulu 4 vikur vera samanhangi. Somu reglur eru eisini galdandi fyri fólk, sum arbeða í skiftivakt, t.d. aðru hvørja viku. Tey skulu eisini hava í minsta lagi fyra av fimm vikum samanhangi frítíð, og taka tískil part av síni feriu í frívikunum, men ongantið meir enn helvtin av frítíðini liggur í frívikunum. Arbeðsgevari skal ikki biðja teg til arbeðis í teimum vikunum, sum tit hava avtalað, at tú hevur frí í.

Tímaløn 2014	117,84 kr	119,31 kr	120,79 kr	121,67 kr	122,55 kr
Ársløn 2014*	245.107,20 kr	248.171,04 kr	251.234,88 kr	253.073,18 kr	254.911,49 kr
Tímaløn 2015	120,44 kr	121,95 kr	123,45 kr	124,35 kr	125,26 kr
Ársløn 2015*	250.515,20 kr	253.646,64 kr	256.778,08 kr	258.656,94 kr	260.535,81 kr